

Vastaus kirjalliseen kysymykseen uusiutuvan energian pientuotannon sujuvoittamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Halmeenpään /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 202/2017 vp:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin purkaakseen tonttien välisiä sähkönsiirron esteitä, jotka rajoittavat esimerkiksi uusiutuvaa energiaa tuottavien aurinkopaneelien tai pienten tuuli-voimaloiden asentamisen muulle kuin omalle tontille ja

aikooko hallitus ryhtyä toimiin, että kaksi tai useampi kotitaloutta tai esimerkiksi maatilaa voivat tuottaa yhdessä omistamallaan energiatuotantoyksiköllä, kuten peltobiomassaa hyödyntävällä biokaasuvoimalalla tai tuulivoimalla, energiaa omaan käyttöönsä ja siirtää sitä omien tonttien rajojen yli?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Marraskuussa 2016 julkaistun kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaan uusiutuvaan energiaan perustuvaa hajautettua sähkön ja lämmön tuotantoa edistetään. Hajautettua pientuotantoa pyritään lisäämään pääosin markkinaehtoisesti ja nykyisin taloudellisin kannustein. Sähkön pientuotannon osalta säilytetään nykyiset taloudelliset ohjauskeinot mukaan lukien sähköveromalli, jossa alle 800 megawattitunnin (MWh) vuosituotanto on vapautettu sähköverosta omassa käytössä, sekä kotitalousvähennys asennustyöstä.

Maaseudun sähkön pientuotantoa ja hajautettua lämmöntuotantoa edistetään Manner-Suomen maaseutuohjelman maatalouden investointituella ja yritystuilla. Maataloudessa potentiaalia on erityisesti maatalouden biomassapohjaisten sivuvirtojen hyödyntämisessä yhdistetyssä sähkön- ja lämmön tuotannossa sekä aurinkosähkössä. Biomassaan perustuvien tuotantomuotojen osalta tulee kuitenkin varmistaa, että energia hyödynnetään siellä, missä se on kustannustehokkainta.

Biokaasupotentiaalista valtaosa on sidoksissa maatalouteen. Biokaasutuotannolla on maatiloilla tyypillisesti etuja, jotka eivät liity suoraan energiatalouteen, kuten ravinteiden kierrätyksen tehostaminen, kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, paraneva hygienia ja hajuhaittojen väheneminen. Kiertotalouteen liittyvät hyödyt ovat usein keskeisiä. Biokaasutuotantoa tuetaan jo nykyisin monin tavoin: verovapaus, biokaasusähkön syöttötariffi, työ- ja elinkeinoministeriön energiatuki, maa- ja metsätalousministeriön maaseudun yritystuet ja maatilojen investointituet. Biokaasun käytön osalta lupaavimmat näkymät ovat liikenteessä ja työkonepolttoaineena.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 202/2017 vp

Sähkönkäyttäjät, mukaan lukien kotitaloudet ja maatilat, voivat jo nykyisellään tuottaa sähköä omaan käyttöönsä yhdessä omistamallaan tuotantoyksiköllä. Lainsäädännössä ei myöskään ole esteitä sähkönsiirrolle kiinteistöjen välillä. Sähköverkkotoiminta on kuitenkin luvanvaraista monopolitoimintaa. Verkonhaltijalla on velvollisuus liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan sekä myytävä sähkön siirto- ja jakelupalveluja niitä tarvitseville kohtuullista korvausta vastaan. Energiavirasto myöntää sähköverkkoluvat ja valvoo sähkön siirron hinnoittelun kohtuullisuutta. Sähkömarkkina-alueen (588/2013) poikkeuksena luvanvaraisuudesta on sähköverkkotoiminta, jossa sähköverkolla hoidetaan vain kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäistä sähköntoimitusta. Energiaviraston hallintokäytännön mukaan kiinteistöryhmän sisäiseksi sähköntoimitukseksi luokitellaan sellainen sähköverkkotoiminta, jossa kiinteistöt rajoittuvat toisiinsa ja ovat saman tahon hallinnassa omistuksen tai muun sopimuksen, esimerkiksi vuokrasopimuksen tai muodostetun yhteismetsän kautta sekä kiinteistöt ovat lohkottu ja niillä on lainhuuto.

Vierekkäin sijaitsevien, eri tahojen hallinnassa olevien kiinteistöjen välillä sähkönsiirto on mahdollista verkonhaltijan sähköverkon kautta. Taloudelliset kannustimet kuten enintään 800 MWh vuodessa tuottavien voimalaitosten vapautus sähköverosta koskee vain pientuottajan tuottamaa sähköä, jota ei luovuteta sähköverkkoon. Verovapaus säilyy, jos pientuottajan tuottama sähkö käytetään sähkömarkkina-alueen mukaisesti kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisällä.

Siirtomaksujen osalta markkinamalli ja sille perustuva sähkömarkkinalaki perustuvat siihen, että kaikki osapuolet maksavat osuutensa sähköverkkojen ja siirtojärjestelmän kustannuksista aiheuttamisperiaatteen mukaisesti, tuotanto maksaa siirtomaksun osaltaan voimalaitokselta virtuaaliselle markkinapaikalle, ja kulutus maksaa siirtomaksun virtuaaliselta markkinapaikalta kulutuskohteeseen. Näin mahdollistetaan etäisyydestä riippumaton siirtohinta, joka puolestaan mahdollistaa sähkökaupan kilpailun riippumatta siitä sijaitseeko sähkön tuottanut voimalaitos lähellä vai kaukana kulutuskohteesta. Sähkön siirtohintaan sisältyvät sähköverkkotoimintaan liittyvät palvelut, esimerkiksi sähkön kulutuksen mittaus reaaliaikaisesti, asiakaspalvelu, vikapalvelu 24 tuntia vuorokaudessa sekä vikojen korjaus kaikissa tilanteissa ja automaattisesti ilman erityisiä vikailmoituksia. Verkkoyhtiö kattaa siirtomaksun avulla sähköverkon valvonnan, ylläpidon, kunnostamisen, kehittämisen sekä uuden verkon rakentamisen. Verkkoyhtiön kustannukset aiheutuvat siis suurimmaksi osaksi kiinteistä kustannuksista, jotka tulee kattaa, vaikka sähköä ei käytettäisikään. Mikäli jotkut sähköverkon käyttäjät vapautetaan näistä maksuista, jäävät kustannukset muiden asiakkaiden maksettaviksi. Lain mukaan sähköverkkoyhtiön tulee kohdella asiakkaitaan tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Näin ollen kaikki verkkoalueella asuvat sähköverkon asiakkaat osallistuvat nykyjärjestelmässä tasapuolisesti sähköverkon ja sen palveluiden ylläpitoon, kunnostamiseen sekä kehittämiseen.

Kotitalouksien kiinnostus hajautettuun energiantuotantoon kasvaa jatkuvasti. Myös komissio kiinnittää asiaan huomiota syksyllä 2016 annetussa puhtaan energian paketissa pientuotannon mahdollisuuksiin energiayhteisöissä. Ehdotuksessa pyritään tunnustamaan energiayhteisöt ilmiönä ja antamaan niille tasaveroisen pelikenttä osallistua markkinoille. Ehdotuksessa lähdetään siitä, että yhteisöjä koskevat verkkoyhtiöiden sääntely, jos ne siirtävät sähköä tontin rajojen yli.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 202/2017 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön perustamassa älyverkkotyöryhmässä on käsitelty energiayhteisöjä laajasti. Työryhmässä on suhtauduttu energiayhteisöihin lähtökohtaisesti positiivisesti etenkin nykyisten asunto-osakeyhtiöissä toteutettujen kokeilujen perusteella. Työryhmä onkin ottanut alustavasti myönteisen kannan taloyhtiön sisällä toteutettaviin yhteisöihin. Samoin työryhmä on ollut positiivinen hajautettuihin yhteisöihin, joissa tuotanto ja kulutus sijaitsevat eri paikoissa. Työryhmässä on vahva näkemys siitä, että energiayhteisöiden, myös hajautettujen energiayhteisöiden, tulee osallistua verkkokustannusten kattamiseen, jotta asiakkaiden tasapuolinen kohtelu toteutuu.

Helsingissä 12.6.2017

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen